

"Man hade alltid någon att leka med"

På 1950-talet hade kvarteren på norr förslummats. Familjerna bodde trångt i omoderna lägenheter. Här tillbringade Vailit Ribbhammar sina första tio år. Hon växte upp under knappa förhållanden men minns sin barndom som sorglös och rik på spännande upplevelser.

"Jag är född 1947 på BB i Eksjö. Mamma och pappa träffades på min mosters kafé, Kafé Norden vid Norrtull, när pappa gjorde lumpen på Ing 2. De flyttade ihop men gifte sig aldrig. Pappa var murare och reste runt till olika byggen i landet. Mamma arbetade på ett vårdhem för sinnesslöa, som det hette då, och på garnisonssjukhuset. När jag var sju år flyttade pappa hem till Norrland igen. Mamma gifte sig några år senare och jag fick en syster.

Vi bodde i ett rum och kök på Norra Storgatan 48, alldeles vid Krons cykelaffär, som finns kvar än idag. I lägenheten fanns bara kallvatten, inget badrum. Dasset låg på gården. Bada fick jag göra i en balja på köksgolvet. Vi badade också i stans badhus. Utdragssoffan i köket var min säng.

När jag var riktigt liten hade mamma alltid barnflicka åt mig. Senare fick jag gå till barnträdgården, som låg i ett av HSB-husens källare vid Norrtull. Då var jag nog en fyra, fem år. Där fick man rita och leka. Jag var särskilt förtjust i dockvrån som hade små skåp och små möbler, dockor och dockvagnar. Jag var också 'solstråle' i Frälsningsarméns barnverksamhet.

Sen började jag i skolan och fick klara mig ganska mycket på egen hand. Men jag och även andra barn var alltid välkomna hos min moster på kaféet. Där var vi mycket. Det fanns alltid vuxna att gå till, att prata med: farbror Kron och hans son Wide på gården, Kyrk-Birger i Fornminnesgården, handlarna i mjölkaffären och speceriaffären och så Olle och Eva Hultqvist som var föreståndare på Krusagården.

Det ordnades många aktiviteter för barn på Krusagården – maskerader, hantverkskurser, filmvisningar ... Jag brukade gå dit även andra tider och hjälpa till med lotteriförsäljning åt pensionärerna.

Det var gott om barn kring vår gård. Man hade alltid någon att leka

På promenad med barnflickan och hennes väninnor.

Vailit och farbror Kron inne på gården, Norra Storgatan 48.

Barnträdgården i Norrtull 1951/52, belägen i en källarlokal i ett av HSB-husen. Vaillit är den allvarliga flickan med rosett i håret, stående med handen på bordskanten.

Föräldrar fick ansöka om plats för sina barn. En kommitté utsedd av barnvårdsnämnden avgjorde vilka som hade störst behov av barnomsorg. Trots att många kvinnor var hemmafruar på 1950-talet, var ansökningarna ofta fler än antalet platser. Barnen vistades i barnträdgården tre timmar om dagen. Verksamheten flyttades senare till Karlgrenska huset.

med. Vi höll till på gården, i Sjöängen eller i Vildparken, särskilt på vintern då vi åkte skridskor där. För det mesta var man ute och lekte.

Överallt byggde vi 'leken' – små lekbon, kojor med saker och inredning. Till exempel uppe på vinden i något gammalt hus. De vuxna visste nog inte alltid vad man gjorde och de frågade inte efter var man var. Om man inte kom för sent hem, förstås. Det fanns en skrothandlare i närheten av Fornminnesgården som vi brukade gå till. Ibland köpte han saker vi hittat. En gång sålde jag en låda med mammas gamla skolböcker till honom. Då var jag inte så gammal. Mamma blev inte glad.

På vintern röjdes snön med häst och släde och då brukade vi ungar passa på att åka med där bak. Det fick man inte men gubbarna såg oss inte. På sommaren gick vi med hinkar och plockade upp hästgödseln från gatorna – den skulle mamma ha till sina land inne på gården.

Barndomen där i kvarteren på norr låter sorglös – och det var den! Tills vi flyttade, när jag var omkring 10 år. Då rasade min värld. Vi skulle ut på vischan, till Hestra. Jag som var van vid stan.

Men det blev bra där också så småningom."

Små skor och större

"På Storgatan, den norra, den smala gatan med de gamla husen i den lilla leende staden vid Eksjöån såg jag i går på ett trappsteg till ett litet rött trähus helt nära huset med den gamle skomakarens verkstad, han med den vänliga blicken, ett par nätta små skor, ett par tydligen glömda små skor.

Men naturligtvis var det inte skomakaren, som hade med saken att göra.

De små rara skorna stod där så rörande ensamma, att jag måste stanna ett tag.

De måste tillhöra – tänkte jag – den där lilla, låt se, fyraåriga flickan, som brukar leka här på den trottoaren och ibland mitt på gatan, ganska obekymrad av bilars och cyklars framfart och som alltid brukar skratta och le och som nyligen en dag prövade, hur det var att gå på gatans asfalt i solens sken med bara fötter och som bara skrattade, när jag i förbifarten hastigt frågade hur det kändes, – men som en annan dag härförleden sprang gråtande emot mig, när jag gick den just då ensliga gatan fram, och beklagade sig för mig, eftersom jag var den, som just då fanns till hands, att hon blivit slagen av en stygg gosse ...

Själv skulle jag i dag – den tredje juli – lämna ett par tämligen slitna fotfodral till den nyss nämnde skomakaren, som träget dag för dag sitter och pliggar och plitar för att göra medmänniskors 'fotvandring' mer trivsamt för dem själva och för andra mer prydliga att skåda ...

"T. W-r." Publicerad i Smålands-Tidningen, 3 juli 1950.